

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για ΟΛΑ τα τμήματα ενιαύσιας και διετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 24 / 2 / 2024

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο κείμενο

50 μονάδες

Πλάτωνος Πρωταγόρας 320c-321b1

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείζαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἐμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρόκειται. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσήπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμηε· τοὺς δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσφριζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀϊστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὅπλαϊς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

A. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5). Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Τα θνητά γένη δημιουργήθηκαν από τα εξής υλικά: γη, φωτιά και ὅσα αναμειγνύονται με αυτά.
2. Ο Προμηθεὶς συμφώνησε με τον Επιμηθεὶ να κάνει ο ἴδιος την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζῶα, και στη συνέχεια ο Επιμηθεὶς να τα επιθεωρήσει.
3. Βασική μέριμνα του Επιμηθεὶ κατά την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζῶα ἦταν η επιβίωση του είδους τους.
4. Υπήρξε πρόνοια εκ μέρους του Επιμηθεὶ για την προστασία των ζώων από τα καιρικά φαινόμενα.
5. Τα σαρκοβόρα ζῶα γεννούν πολλούς απογόνους.

Μονάδες 10

10'

B1. «ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀϊστωθείη»: Για ποιον λόγο πρέπει κατά τον Πρωταγόρα να υπάρξει μέριμνα να μην χαθεί κάποιο γένος; Να δείξετε πῶς ο μῦθος του Πρωταγόρα εξηγεί τελεολογικά τον νόμο της αναπλήρωσης και να παρουσιάσετε τρεις (3) γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα που τεκμηριώνουν τη θέση αυτή.

Μονάδες 10

20'

B2. Διαβάζουμε στο κείμενο από το πρωτότυπο: «*Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένως γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται.*» Να συσχετίσετε το παραπάνω χωρίο με την ανθρωπογονική αντίληψη που απορρέει από τα παρακάτω παράλληλα κείμενα.

Η έννοια της αυτοχθονίας έχει τις ρίζες της σε ηρωολατρικές μυθολογικές παραδόσεις που θέλουν ένα λαό να προέρχεται από τη γη στην οποία κατοικεί. Κατά την Κλασική Εποχή παρατηρείται μια επίμονη προσπάθεια τονισμού της μοναδικότητας των Αθηναίων λόγω της αυτοχθονίας τους σε κάθε δημόσια περίπτωση, όπως προκύπτει και από το απόσπασμα από τον Επιτάφιο του Περικλή. Στον Μενέξενο, διάλογο που επίσης λαμβάνει την μορφή ενός επιτάφιου λόγου, ο Σωκράτης προσπαθεί να ερμηνεύσει την εχθρική διάθεση των Αθηναίων έναντι όσων προέρχονται από «βάρβαρες» χώρες και θρέφονται από «μητριά» γη, η οποία δηλαδή δεν τους γέννησε.

Θουκυδίδου, Περικλέους Επιτάφιος, 36.

«Και θα αρχίσω τον λόγο μου πρώτα από τους προγόνους. Γιατί είναι δίκαιο και ταιριαστό συνάμα σε μια τέτοια περίπτωση να δίνεται σε αυτούς η τιμή της μνημόνευσης. Γιατί κατοικώντας από πάντα αυτήν εδώ την γη, καθώς η μια γενιά διαδεχόταν την άλλη τήν παρέδωσαν ελεύθερη σε εμάς, χάρη στην ανδρεία τους».

Πλάτωνος, Μενέξενος 237b (Μτφρ. Ν. Κορκοφίγκας.)

«Και πρώτ' απ' όλα η ηρωική καταγωγή των αντρών τούτων έχει την πρώτη ρίζα της στην ηρωική και φυλετικά πάναγνη γενιά των πρώτων προγόνων τους, που δεν ήρθαν στην Αττική γη από ξένες βάρβαρες χώρες, κι έπειτα στην ηρωική γενιά των απογόνων των πρώτων προγόνων τους, που γεννημένοι από αυτόχθονες προγόνους ήσαν κι οι ίδιοι αυτόχθονες κι όχι ξενοφερμένοι απ' άλλους ξένους τόπους και κατοίκησαν κι έζησαν στη γης αυτή, ως τώνοντι πατρίδα τους, κι εθράφτηκαν όχι από μητριά όπως οι άλλοι λαοί, αλλ' από [237c] μάνα, τη γης που κατοικούσαν, και που αναπαύονται τώρα ύστερ' απ' το θάνατό τους σε δικούς τους τόπους, τους τόπους της μάνας γης, που τους εγέννησε, τους έθρεψε και τέλος τους εδέχτηκε ξανά στην αγκαλιά της».

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α' του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β' που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε ...	α. από τον Κριτία και τον Χαρμίδα. β. από το ιερατείο της Αθήνας. γ. από τον Μέλητο.
2. Η 7η Επιστολή του Πλάτωνα αποτελεί ...	α. σημαντική πηγή πληροφοριών για τη ζωή του. β. ένα είδος βιογραφίας του Σωκράτη. γ. μία επιστολή προς τους Αθηναίους φίλους του.
3. Ο Πλάτων ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό ...	α. στην Ακαδημία. β. πριν τον θάνατο του Σωκράτη. γ. στο πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
4. Κύριο θέμα συζήτησης ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Πρωταγόρα είναι ...	α. η σοφιστική τέχνη. β. η έννοια της δικαιοσύνης. γ. η φύση της αρετής.
5. Στον διάλογο Πρωταγόρας ο Σωκράτης ...	α. αρνείται την ύπαρξη του απόλυτου. β. αναζητά μία αλήθεια γενική, καθολική και απόλυτη. γ. χρησιμοποιεί τη διάλεξη ως μέθοδο αναζήτησης της αλήθειας.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δυο **ομόρριζες σύνθετες** λέξεις, ένα (1) **ουσιαστικό** και ένα (1) **επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου:

- μείξαντες, ἔφη, ἔσφζεν, δέρμασι, τροφήν.

Μονάδες 10

10'

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες

Θουκυδίδου, Ξυγγραφή Ιστοριῶν, 1.144.1 – 1.145.1

Thucydides, *Historiae*, vol. I, Oxford Univ. Press

Λίγο πριν από το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι Λακεδαιμόνιοι υπέβαλαν στους Αθηναίους την πρότασή τους για ειρήνη, με τους εξής όρους: α) να σταματήσουν οι Αθηναίοι την πολιορκία της Ποτιδαιας, β) να απελευθερώσουν την Αίγινα και γ) να καταργήσουν το Μεγαρικό ψήφισμα, βάσει του οποίου τα Μέγαρα αποκλείονταν από τα λιμάνια και την αγορά της Αθήνας. Το λόγο στην αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου λαμβάνει ο Περικλής για να εκθέσει τους προβληματισμούς του και να παρουσιάσει ένα εκτενές σχέδιο δράσης. Στο παρόν απόσπασμα, εισηγείται στους Αθηναίους τους όρους που θα πρέπει να θέσουν οι ίδιοι πια στους Λακεδαιμονίους, απαντώντας έτσι στην παραπάνω πρόταση των τελευταίων.

144. [1] «Πολλά δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι · μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. [2] Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται · νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε), τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἐαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκάστοις ὡς βούλονται · δίκας τε ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. Ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. [3] Εἰδέναι δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἢ ἦσαν ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγνονται. [4] Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. Ὡν οὐ χρῆ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγίγνομένοις πειραῶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.»

145. [1] ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Αθηναῖοι **νομίσαντες** ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ [...].

Λεξιλόγιο

- ✓ ξενηλασῖαι : **οἱ ἀπελάσεις ξένων.**
- ✓ ἀπέωσαντο (ἀόριστος) < ἀπό + ὠθέομαι-οὔμαι : **απωθῶ.**

G1. Να **μεταφράσετε** τα αποσπάσματα:

- από τις §§ **144. 1-2**, «Πολλά δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ... μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων , [...]».
- την § **145.1**, «ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, ... ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ [...]».

Μονάδες 20

40'

Γ2. Να αναφέρετε με ποιους **όρους** θα πρέπει, κατά την άποψη του Περικλή, να δηλώσουν οι Αθηναίοι ότι αποδέχονται την **πρόταση ειρήνης** που τούς υπέβαλαν νωρίτερα οι Λακεδαιμόνιοι. Μονάδες **10**

20'

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: (5 μον.)

- μᾶλλον : να αντικαταστήσετε τον τύπο στον **θετικό** βαθμό.
- βούλονται : το **α' ενικό** πρόσωπο της **οριστικής** του **Αορίστου**.
- ἐθέλομεν : να αντικαταστήσετε τον τύπο στον **Παρατατικό**.
- ἀποκρίνασθαι : το **β' ενικό** πρόσωπο της **προστακτικής** του μέσου **Παρακειμένου** & το **απαρέμφατο** του μέσου **Παρακειμένου**.

Γ3.β. «Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχη καὶ τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά. Ὡν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.» (5 μον.)

- Να εντοπίσετε τρία (3) **παραθετικά** και να αντικαταστήσετε τον κάθε τύπο στον **θετικό** βαθμό.

- Να εντοπίσετε έναν (1) τύπου **ενρινόληκτου ρήματος** της **πρώτης συζυγίας** και να γράψετε γι' αυτό: το **β' ενικό** πρόσωπο της **οριστικής** του **Μέλλοντα** και το **απαρέμφατο** του **Αορίστου** στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες **10**

10'

Γ4.α. Να **αναλύσετε** τη **μετοχή** στην αντίστοιχη επιρρηματική πρόταση: (2 μον.)

— «Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι **νομίσαντες** ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε [...].»

Γ4.β. Να **αναγνωρίσετε** το είδος του **υποθετικού λόγου** στο παρακάτω χωρίο: (5 μον.)

— «νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων [...].»

Γ4.β. Να γράψετε το **είδος** της πρότασης που εισάγεται με καθεμιά από τις υπογραμμισμένες στο παρακάτω απόσπασμα λέξεις: **ὅταν, ὥς, Ὡν**. (3 μον.)

— «(...) τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ **ὅταν** κάκεῖνοι ταῖς ἐαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκάστοις **ὥς** βούλονται · (...) **Ὡν** οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.»

Μονάδες **10**

15'

40'

Προτεινόμενος **μέγιστος** χρόνος παραμονής σε κάθε θέμα.

-- Συνολική διάρκεια συγγραφής: **2:50'** (υπόλοιπο: 10' για έναν τελικό έλεγχο)

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ • ΕΡΡΩΣΘΕ